

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

72. An instante necessitate licitum sit usurpare vestes, & signa Infidelium instituta ad cultum, & cæremonias falsæ legis, & in quibus depictæ sunt imagines Deorum; & in vexillis effigiem Mahometis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

vbi sic alserit. *Gravissima questio est, si las espías, que vienen los Reyes en tierras de infideles, y hereges puedan licitamente por el bien de la Christianidad fingirse Turcos, ò hereges, y como tales acudir à sus Templos, usar de sus vestiduras, y otras señales protestativas de falsa setta, &c. Probable opinion es, que si, y San Geronimo, y Adriano diz en, que auiendo iusta causa es licito fingir extrinsecamente la Idolatria, ò falsa Religion; con tal, que se excuse el escandalo, ni sea el tiempo, en que se deua confessar la F. por precepto affirmativo con la forma dicha en el Documento precedente. Ita ille. Et ratio huius affirmatiuæ sententiæ erit, quia simulatio falsæ Religionis extra illos casus, in quibus obligat præceptum affirmatiuum confitendi fidem, nec est contra id præceptum affirmatiuum fidei, vt patet: nec contra negatiuum; quia, vt suppono, non intendit aliquis per verba, aut ceremonias falsæ Religionis fidem suam negare; tunc enim mentiretur, quod nunquam licet, neque profiteri alienam, sed tantum in ea respectat utilitatem aliquam suam, vel aliorum. Neque etiam huiusmodi simulatio est tunc contra charitatem Dei, aut proximi; quia, vt suppono, abest scandalum infirmorum, & causa subest, propter quam meritò sit negligenda deceptio alterius, qui putet simulantem esse infidelem.*

3. Sed ego negatiuæ sententiæ proflus adhæreo: concedit tamen Bonacina. posse exploratores Principum Christianorum vii signis & vestibus, quæ iuxta regionis consuetudinem adhiberi consueuerunt modò Mahometus, vel aliquis falsus Deus, in ipsis non exprimitur, sicut etiam vesci carnibus diebus in Ecclesia vetitis; non autem licere prædicto viro Synagogas, & Moscheas adire, quo tempore Turcæ ad eas conflunt causa orandi, vel adorandi Mahometum, vel alii idolum; secus autem si adeat Synagogas ad negotium aliquod ciuile peragendum, vel ad inseruiendum alicui Principi, vel animo inspicendi, aut inquirendi quid ibi agatur, absque intentione non solùm interiùs, sed etiam exterius colendi Mahometum, vel idolum.

Sup. hoc facta in Ref. 68. & n. a. ius eius annor.

RESOL. LXXII.

An instante necessitate licitum sit usurpare vestes, & signa Infidelium, instituta ad cultum & ceremonias falsæ sectæ & legis, & in quibus depictæ sunt imagines Deorum, & in vexillis effigiem Mahometis, Lunæ, Martis, &c?

Et quid faciendum sit ad evitandum aliorum scandalum in supradictis actionibus? Ex p. 5. tr. 7. Ref. 34.

Sup. hoc in Ref. præterita, & supra in Ref. 69. à §. Sed plus. Sed legeam per totam, & aliam eius primæ not.

§ 1. **N**egatiuam sententiam tenet Castrus-Palaus tom. 2. tract. 4. disput. 1. punct. 17. num. 7. Turrianus in 2. 2. tom. 1. disput. 35. dub. 4. Suarez de fide disput. 14. sect. 5. num. 8. & 12. Et ratio est, quia usurpatio illius habitus est simulatio Religionis falsæ, quia illo determinatè significamus observationem Religionis falsæ, etenim vestes illæ nulli alij vsui deseruiunt. Ergo, &c. ita etiam docet ex Syluestro, Toletio, Suarez, Iacobus Gordonus in summa tom. 2. lib. 6. quæstion. 12. cap. 9. §. 2. num. 20.

2. Sed contrariam sententiam in terminis & expressè tenet Azorius tom. 1. lib. 8. cap. 27. quæstion. 4. Sanchez in summa tom. 1. lib. 2. cap. 4. num. 20. quam vt probabilem tenet Coninch de fide disputat. 15. dub. 3. num. 73. conclus. 9. Castrus Palaus vbi supra, & nouissimè docet Duallius in 2. 2. D. Tuoma, tract.

de fide, quæst. 3. art. 3. concl. 3. Ioannes Wiggers in 2. 2. q. 3. art. 2. num. 56. & Hurtado de Mendoza in 2. 2. disput. 48. sect. 4. §. 54. Probat, quia usurpatio illius vestis habet vsus naturales & politicos independentes à significatione cultus illiciti. Ergo urgente graui necessitate possumus licitè illam vestem usurpare. Consequentia patet ex §. 28. Antecedens probatur quia omnis vestis potest calori, frigori & elegantia corporis seruire, nam & manipulus potest esse ad elegantiam, vel alium finem quo differtur signa rerum à signis vocum, quòd vocis natura sua sunt instituta ad significandam rem, vt concipitur à loquente: vnde dicitur signum vocale Religionis alienæ, est simulatio, & vitiosa: res autem natura sua non sunt instituta ad significandum, vnde possumus illis vt independentem ab ea significatione. Ab infidelibus res usurpari ad illicitum suum cultum est rebus omnino per accidens, neque illis admittit significationem naturalem, aut politicam. Nec ego teneo ad illorum consuetudinem urgente graui necessitate, neque do signum quo prudenter in illis circumstantiis censetur determinatè esse infidelis. Secundò probatur, quia si aliqua ratione usurpatio huius vestis esse illicita, esset maximè quia videtur esse quidam cultus, sed non ex omni casu. Ergo. Probo minorem, quia vestis sacerdotalis non est cultus in Deum, sed habitus quo exercentur ceremonie & cultus in Deum, Sacerdos enim Iudaicus non colbat Deum sola impositione mitræ, sed quando sic vestitus mitræ vestitus, aut adolebat incensum: si autem extra templum extraheret mitram, nullum propterea cultum exerceret: sed posset illam extrahere, vel ne caput infrigidaretur, aut vt elegantior mulierculæ videretur. Tandem à priori, quia ex communi gentium consuetudine sunt stratagemata satis familiaria, ad vt ingruente bello alii hostes se dissimulent signis alterorum hostium, tunc enim prudens quisque, qui de facie non nouit eum, quem prope se videt amictum habitu simili suo, debet cohibere asserendum, neque opinari certò illum esse amicum, debet enim timere an sit explorator, an hostis occultus. Itaque in illo casu usurpatio vestis iuxta communem consuetudinem etiam illius gentis, non significat determinatè professionem falsæ religionis, nam & gentes illa eodem stratagemate vtunt in simili periculo, quando autem delunt huiusmodi circumstantiæ, & prudens quisque omnibus consideratis censet nullam esse occasionem induendæ vestis præter intantum assensum falsæ religionis, tunc usurpatio illius vestis est simulatio, & consequenter est contra veritatem, & religionem, in aliis casibus non est, quia de se non est significatiua, vt est loquutio. Ita Hurtado vbi supra, qui rectè etiam in §. 57. docet aduersus aliquos posse Catholicum vt vestibus, in quibus depictæ sunt imagines Deorum, & in vexillis effigiem Mahometis, Lunæ, Martis, &c. Quid autem faciendum sit ad vitandum scandalum in supradictis actionibus, vide Hurtadum in 2. 2. disput. 173. sect. 5. §. 286. & seq. vbi optivè et notat quòd si inimicæ periculum deferendæ fidei in cruciatibus, aut aliis armis, non adesse obligationem ad vitandum aliorum scandalum à dictis actionibus abstinere.

RESOL. LXXIII.

An Christiani remigantes in irremediabilibus Turcarum, peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem; Vbi plures alios casus decisos inuenies?

Sed in hoc nouo ordine fere omnes casus contenti in corpore